

מראי מקומות- מנחות י"ב

- (א) כל הקומץ וכו' דבר שדרכו לאכול וכו'- פרש"י, אם חישב להקטיר שירים למחר או לאכול קומץ למחר כשר, דבטלה דעתו אצל כל אדם. ותמה ע"ז בחי' הגרי"ז, מה ענין זה לבטלה דעתו אצל כל אדם, הרי זהו דין בפיגול דבעינן דבר שדרכו לאכול או להקטיר, ולמה כ' רש"י שהוא משום בטלה דעתו, והניח בצ"ע.
- (ב) איבעיא להו, לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה וכו' מהו דתיהני להו הקטרה למקבעינהו בפיגול וכו'- פרש"י, דשאלת הגמ' הוא אם נחשב כדבר שאין דרכו לאכול, דאז לא מהניא מחשבתו. והק' השפת אמת, א"כ, לפי הצד דאינו ראוי לאכול, לא נעשה פיגול כלל, ומותר להקטיר הלבונה, וגם אי"צ להביא מנחה אחרת, ובגמ' הביא הנפק"מ רק לענין למיקבע שירים בפיגול. וגם הוא כ' דמה דאמרי' בעלמא דבר שאינו ראוי לאכול, היינו דבר שאינו ראוי לאכילה כלל, אבל כאן מיירי בדבר דבעצם ראוי הוא לאכילה מצד עצמו, רק מצד פסול אין אותן שיריים נאכלים. וע"ש מה שביאר שאלת הגמ' באופן אחר. וע' בשטמ"ק (כ"ה) דביאר דשאלת הגמ' הוא אם נחשב כקרב המתיר כמצותו, דכיון דאין השירים נאכלין, אולי זה נחשב דאין המתיר קרוב כמצותו.
- (ג) אפי' לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא- ע' בחי' הגרי"ז דנסתפק בהא דאמרי' דזריקה לא מהני להתיר יוצא באכילה, האם הביאור הוא דבעצם הזריקה מהני, וכמו דחזו"ן דמועלת לענין דמוציאה מידי מעילה לפי ר"ע, אלא דאינו יכול לאוכלו משום שיש איסור צדדי דיוצא דאוסרו לאכילה, או דלמא כלפי אכילה אין הזריקה מהני כלל לענין יוצא. וביאר דאם אמרי' דהזריקה לא מהני ליוצא כלל לענין אכילה, א"כ שפיר להבין מה שהגמ' מדמה פסול יוצא לפסול חסר, דפסול חסר לכאור' הוי דכיון דחסר השיעור, ממילא אין ההקטרה מתרת השירים, ואם זהו ג"כ הפסול דיוצא, דאין הזריקה יכול להתיר היוצא לאכילה, א"כ שפיר דומין להדדי.
- (ד) מחמת דבר אחר- פרש"י, אויר ירושלים פוסלו, שיצא מן הקלעים. והק' האילת השחר, למה כ' רש"י דאויר ירושלים פוסלו, הלא אי"ז הנקודה בכלל, אלא הפסול הוא מחמת שאינו בעזרה, והניח בקו'.
- (ה) הא מני ר"א היא דתנן וכו'- פרש"י, ברייתא זו ר"א היא, דלא חשיב הקטרת פחות מכזית להקטרה, דכיון דלא ה' יכול לשנות כזית בהקטרת קמיצה, כלומר דהמחשב להקטיר כזית מקומצה למחר לא הוי מחשבת פיגול, גם לא תני כזית לענין שירים. הק' הקרן אורה, אם כל מה שלא קתני הוא משום דלא שייך בהקטרה, הא באמת שפיר מצינו דין פיגול בהקטרת כזית גם לר"א. דהיינו, למשל אם הקטיר כזית האחרון בחוץ, יהי' חייב על הקטרת כזית בחוץ, וא"כ שפיר שייך לשנותו וגם לשנות מחשבת כזית בחוץ. וכן הק' השפת אמת, ועוד הק' בכלל על סברת הגמ', נהי דר"א אינו מחייב בחוץ בהקטרת חצי קומץ או חצי מתיר, משום דבכה"ג בפנים לא ה' מרצה, אבל לענין משחבת חוץ ולמחר, לא יהי' בכלל ואם האכל יאכל, והניח בקו'.
- (ו) לאכול כחצי זית, וכו', כשר- העיר הטהרת הקודש, הא חצי שיעור אסור מן התורה, וכיון שחושב על חצי זית, לכאור' אוסרה בתורת חצי שיעור, וממילא הו"ל הקרבן פיגול. ותי' דלא אמרי' דחצי שיעור אסור מן התורה אא"כ האיסור הוא מחמת גופו, אבל אם רוצה לחול עליו שם איסור, אינו חל ע"י חצי שיעור.
- (ז) אלא אימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול- פרש"י, כגון חצי זיץ בחוץ וחצי זית למחר, מצטרפין לאכול. אולם ע' ברש"י בזבחים (לא:): דפי' דהצירוף הוא לענין אם יש לו מחשבה א', אלא דחושבו לחצאין. וע' בחי' הרשב"א דהביא מש"כ רש"י כאן, והק' היכי דייקנין הא לאכול ולאכול בשני מחשבות מלאכול ולהקטיר, דהוה מיירי במחשבה א', דהא דומיא דלאכול ולהקטיר קתני, ולכן צריך להיות ג"כ במחשבה א'.

ולכן כ' דהנכון כמו שפי' רש"י בזבחים הנ"ל,
וביאר דהחידוש הוא שלא נימא דלא ליקבע
בפיגול אם לא שיחישב בשיעור כזית בפעם
א', אבל כשיחשוב בחצי זית ואח"כ בחצי
זית, ה"א דלא מחשבה היא, כיון דבכל פעם
לא חשב כשיעור, קמ"ל דמחשבה היא משום
דמצטרפין.